

Årsrapport 2020

Kontrolenheden for Arbejdsklausuler

Titel

Årsrapport 2020,
Kontrolheden for Arbejdsklausuler

Dato

Februar 2021

Tryk

Vejdirektoratet

For at mindske miljøbelastningen trykker Vejdirektoratet på papir der opfylder både FSC og Ecolabel kravene.

ISBN (NET)

978-87-94158-01-5

ISBN

978-87-94158-02-2

Copyright

Vejdirektoratet, 2021

Indhold

1. Forord	5
2. Statens kontrol af arbejdsklausuler	6
3. Kontrolenhedens opstartsforløb	10
4. Sådan arbejder kontrolenheden	14
5. Kontroller	19
6. Indsatser i 2021	24

Forord

Regeringen har en ambition om at styrke indsatsen mod social dumping. Alle, der arbejder i Danmark, skal arbejde på danske løn- og arbejdsvilkår. Alle skal have en løn, de kan leve af, og et arbejde, de ikke bliver syge af.

Social dumping er ikke kun et problem for de medarbejdere, der bliver udnyttet og underbetalt. Det er også unfair konkurrence for de mange virksomheder, der tilbyder ordentlige løn- og arbejdsvilkår.

Derfor er vigtigt, at staten er en rollemodel for det øvrige arbejdsmarked, når det handler om at sikre, at private leverandører, der udfører opgaver for staten, lever op til overenskomstlignende løn- og arbejdsvilkår.

Med oprettelsen af en ny statslig kontrolenhed sætter regeringen yderligere ind mod social dumping. Kontrolenheden for Arbejdsklausuler skal kontrollere, at private leverandører og deres underleverandører, der udfører arbejde for staten, overholder kontraktbestemmelser om løn- og arbejdsvilkår (såkaldte arbejdsklausuler).

Regeringen har også igangsat et pilotprojekt, der skal undersøge, om ID-kort på offentlige byggepladser er et effektivt redskab til kontrol med overholdelse af arbejdsklausuler. Ved at registrere alle, der kommer og går på pladsen, kan det blive nemmere for offentlige bygherrer at identificere leverandører, faggrupper, ansættelsesformer mv. Dermed kan der kastes lys over, hvem der rent faktisk befinder sig på pladsen – hele vejen ned i kæden af underleverandører.

Den nye Kontrolenhed og ID-kort pilotprojektet ventes at give vigtige erfaringer i forhold til den komplekse opgave det er, at kontrollere overholdelsen af arbejdsklausuler.

Vi er kun lige gået i gang, og jeg ser frem til at disse initiativer er med til at sikre en stærk kontrol af overholdelsen af arbejdsklausuler.

Denne årsrapport dækker de første måneder, Kontrolenheden har været i drift.

Benny Engelbrecht

Transportminister

2.

Statens kontrol af arbejdsklausuler

2. Statens kontrol af arbejdsklausuler

I staten stilles der krav om at leverandører, som udfører opgaver for statslige myndigheder, skal sikre, at medarbejderne har ordentlige løn- og arbejdsvilkår.

Statslige myndigheder har efter Cirkulære om arbejdsklausuler i offentlige kontrakter pligt til at anvende arbejdsklausuler i alle bygge- og anlægskontrakter, tjenesteydelseskontrakter og kontrakter om specialfremstilling af varer. Dette gælder uanset kontraktens størrelse.

Arbejdsklausulen stiller krav til, at alle medarbejdere, der udfører arbejde i henhold til kontrakten, ikke må have vilkår, der er ringere end den mest repræsentative landsdækkende overenskomst inden for det pågældende faglige område.

En arbejdsklausul har to formål:

- at beskytte lønmodtagerne ved at sikre, at de arbejder under ordentlige løn- og arbejdsvilkår
- at beskytte virksomhederne mod unfair konkurrence

I juni 2019 tog Rigsrevisionen initiativ til at undersøge statens brug af og kontrol med arbejdsklausuler. Formålet med undersøgelsen var at vurdere, om staten har en tilfredsstillende brug af og kontrol med overholdelsen af arbejdsklausuler, når staten indgår kontrakter med private leverandører.

Rigsrevisionen vurderede i deres beretning fra juni 2020, at staten ikke har en tilfredsstillende brug af og kontrol med arbejdsklausuler, når ministerierne indgår kontrakter med private leverandører. Konsekvensen er, at der kan forekomme dårlige løn- og arbejdsvilkår samt ulige konkurrence for ydelser, som staten betaler for.

Oprettelse af Kontrolenheden

I juni 2020 blev det besluttet at oprette Kontrolenheden for Arbejdsklausuler, der har til opgave at føre kontrol med, at leverandører overholder arbejdsklausuler. Der er på finansloven 2020 afsat 5. mio. kr. årligt i perioden 2020-2023 til Kontrolenheden. Lønsummen til Kontrolenheden er på 3,6 mio. kr. og er blevet anvendt til at ansætte en teamleder og fem medarbejdere. To af medarbejderne er fysisk placeret i Skanderborg og de resterende i København.

Kontrolenheden er placeret i Vejdirektoratet under Transportministeriet. Baggrunden for denne beslutning er, at Transportministeriet varetager store opgaver på bygge- og anlægsområdet og løbende overtager det fællesstatslige facility management-område. Erfaringen med kontrol af arbejdsklausuler viser, at begge områder er karakteriseret som risikoområder.

Kontrolenheden for Arbejdsklausuler har ansvar for at føre kontrol med, at statens leverandører og underleverandører overholder arbejdsklausuler

- i kontrakter på bygge- og anlægsområdet inden for Transportministeriets ressort
- i kontrakter i forbindelse med den fællesstatslige facility management-løsning
- i kontrakter i Statens Indkøbsprogram, der er indgået af Økonomistyrelsen

Endvidere har regeringen besluttet, at kontrollen med overholdelsen af arbejdsklausuler i alle statslige kontrakter – herunder den kontrol, som foretages af Kontrolenheden – skal ske på baggrund af risikovurderinger. Dette sikrer, at kontrolindsatsen er målrettet de kontrakter, hvor der er størst risiko for overtrædelser.

3.

Kontrolenhedens opstartsforløb

3. Kontrolenhedens opstartsforløb

2020

Juni 2020

Kontrolenheden for Arbejdsklausuler blev besluttet oprettet, jf. akt 185 af 11. juni 2020.

September 2020

Opstart af Kontrolenheden ved forberedelse af praktiske forhold og afholdelse af indledende møder med Bygningsstyrelsen, Banedanmark, Vejdirektoratet og Økonomistyrelsen*.

* Herefter styrelserne.

Oktober 2020

Kontrolenheden er fuldt bemannet. Den 9. oktober udførte Kontrolenheden den første pilotkontrol.

Kontrolenheden har løbende i opstartsperioden afholdt møder med andre lignende kontrolenheder og relevante aktører og har etableret et netværk.

Kontrolenheden har holdt møder med følgende:

- Københavns Kommunes CSR-enhed
- Foreningen for Byggeriets Samfundsansvar
- 3F
- Dansk Industri
- Metroselskabet
- Odense Kommunes Kontrolenhed mod social dumping
- Region Sjællands Interne Kontrolenhed

November 2020

Kontrolenhedens procedurebeskrivelse, der bl.a. fastlægger den konkrete rollefordeling mellem de involverede institutioner samt kontrolprocessen, blev godkendt af Transportministeriet samt styrelserne.

Den 19. november havde Kontrolenheden gennemført 10 pilot-kontroller. Formålet med pilotkontrollerne var at afprøve procedurer og indhente erfaringer.

Den 24. november havde Kontrolenhedens sit første møde om ID-kort pilotprojektet, der blev besluttet med finansloven 2020. Formålet med ID-kort pilotprojektet er at undersøge, om en ID-kortordning vil kunne effektivisere og skærpe overholdelsen af arbejdsklausuler.

Den 26. november holdt Kontrolenheden sit første møde med Staten og Kommunernes Indkøbsservice (SKI), hvor et fremtidigt samarbejde blev besluttet.

December 2020

Den første sag om en overtrædelse blev afsluttet.

4.

Sådan arbejder kontrolheden

4. Sådan arbejder Kontrolenheden

Kontrolenheden begynder med at indhente kontraktoplysninger fra styrelserne. Ud fra de tilsendte kontraktoplysninger, opsøgende arbejde og henvendelser udvælger Kontrolenheden kontrolsteder på baggrund af risikovurderinger. Risikovurderingen tager højde for en række faktorer såsom typen af arbejde, der bliver udført, anvendelse af udenlandsk arbejdskraft og vikarer, unormal lav pris, enkeltmandsvirksomheder mm.

Kontrolbesøg

Kontrolenhedens kontrolbesøg er uanmeldte. Kontrolbesøget starter med, at Kontrolenheden melder sin ankomst til ledelsen, hvis muligt. Derefter går Kontrolenheden en tur på arbejdspladsen og taler med medarbejderne om deres løn- og arbejdsvilkår. Kontrolenheden deler også informationsmateriale ud til leverandører og medarbejdere.

Hvis Kontrolenheden vurderer, at der ikke skal foretages yderligere på denne kontrol, sender Kontrolenheden en kontrolrapport til den pågældende statsinstitution, der har indgået kontrakten og til hovedleverandøren.

Dokumentkontrol

Kontrolenheden udfører også dokumentkontrol. Dette kan ske på baggrund af et kontrolbesøg eller hvis det på anden måde vurderes relevant.

Ved en dokumentkontrol anmoder Kontrolenheden hovedleverandøren om at tilsende dokumentation om medarbejderes løn- og arbejdsvilkår såsom lønsedler, timesedler, ansættelsesbeviser, e-indkomst kvitteringer mm. Når Kontrolenheden har modtaget den efterspurgte dokumentation, analyseres den og sammenlignes med de løn- og arbejdsvilkår, der skal være gældende ifølge den relevante overenskomst.

Kontrolopfølgningsmøde

Viser dokumentkontrollen, at der kan være tale om en uoverensstemmelse i forhold til kravene i arbejdsklausulen, indkalder Kontrolenheden til et kontrolopfølgningsmøde med den pågældende statsinstitution, der har indgået kontrakten, hovedleverandøren og evt. dennes underleverandører. Ved mødet gennemgås dokumentation og beregninger.

Afrapportering

Efter kontrolopfølgningsmødet sender Kontrolenheden en analyserapport til den pågældende statsinstitution, der har indgået kontrakten.

Det er den enkelte statsinstitutions ansvar at afgøre, hvilke sanktioner, der anvendes mod leverandøren. Kontrolenheden fører ikke tilsyn med statsinstitutionernes håndtering af misligholdelser.

5.

Kontroller

5. Kontroller

I de tre måneder Kontrolenheden for Arbejdsklausuler har været i gang i 2020, har Kontrolenheden gennemført 28 kontroller. En stor del af Kontrolenhedens opstart blev brugt på at få Kontrolenhedens procedurer på plads. De første 10 kontroller var pilotkontroller, hvis formål primært var at afprøve procedurerne og indhente erfaringer.

Den første pilotkontrol blev foretaget d. 9. oktober 2020 – en uge efter at Kontrolenhedens medarbejdere var startet. Det var ikke forventet, at Kontrolenheden ville finde overtrædelser ved pilotkontrollerne, men på en af kontrolbesøgene blev der konstateret en overtrædelse.

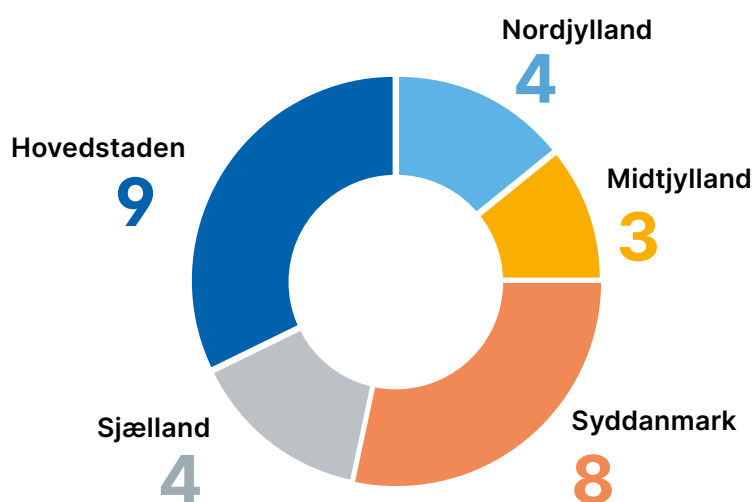
Der er fundet flere formodede overtrædelser på de øvrige 27 kontroller, men da 18 af kontrollerne ved årsskiftet endnu ikke er formelt afsluttet, kan det ikke kvantificeres endnu. Disse 18 kontroller afventer enten, at leverandøren sender den nødvendige dokumentation, analysearbejdet pågår eller afholdelse af kontrolopfølgingsmøde.

Status på kontroller ved årsskiftet

Antal kontroller der er afsluttet ved årsskiftet	10
Antal kontroller der ved årsskiftet er i analysefasen	18
Antal kontroller i alt	28

Det er Kontrolenhedens forventning, at der ved en del af de kontroller, der gennemføres i analysefasen, vil blive konstateret en overtrædelse. Typerne af formodede overtrædelser fordeler sig på for lidt registreret arbejdstid og for lav løn.

Kontroller fordelt på regioner

Kontroller fordelt på styrelser

Vejdirektoratet	16
Økonomistyrelsen	9
Banedanmark	2
Bygningsstyrelsen	1

Langt størstedelen af kontrollerne er foretaget hos Vejdirektoratet. Det skyldes, at Kontrolenheden er organisatorisk forankret hos Vejdirektoratet og derved har haft lettere ved at afprøve procedurerne i den organisation, som Kontrolenheden selv hører under. Fremover forventes en mere ligelig fordeling mellem styrelserne.

I dialog med styrelserne blev det besluttet i opstartsperioden at fokusere på bygge- og anlægsprojekter samt rengøring. Det skyldes, at begge områder, ud fra en risikovurdering, er områder med høj risiko for overtrædelser af arbejdsklausulen. Da der i Statens Indkøb (Økonomistyrelsen) er indgået en rammeaftale om rengøring, er der foretaget næstflest kontroller hos Økonomistyrelsen. Kontrolbesøgene i forbindelse med rengøringsaftalen har været på de leveringsaftaler, de enkelte statsinstitutioner har indgået i medfør af rammeaftalen. Kontrolheden har været på kontrolbesøg ved følgende statsinstitutioner:

- Slotsholmen (Finansministeriet, Erhvervsministeriet, Justitsministeriet, Udlændinge- og Integrationsministeriet, Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri og Miljøministeriet)
- Social- og Indenrigsministeriet
- Beskæftigelsesministeriet og Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet*
- Landbrugsstyrelsen
- Udlændinge- og Integrationsministeriet
- Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering og Uddannelses- og Forskningsstyrelsen*
- Retten i Hjørring
- Finanstilsynet
- Retten i Nykøbing Falster

** Disse statsinstitutioner har indgået en leveringsaftale sammen da de deler lokation. De nævnes derfor som ét kontrolbesøg.*

På bygge- og anlægsområdet (Vejdirektoratet, Banedanmark og Bygningsstyrelsen) har der været foretaget kontrolbesøg på bl.a.:

- Aalborg Universitet
- SDU Odense
- Niels Bohr Bygningen
- Storstrømsbroen
- Omfartsvej i Ribe
- Vestfyn-motorvejen
- Driftsaftale på vedligehold af autoværn
- Jernbane Århus-Langå

Ved de 28 kontroller er der talt med ca. 200 personer.

6.

Indsatser i 2021

6. Indsatser i 2021

Kontrolenheden skal fortsætte arbejdet med at styrke kontrollen af overholdelsen af arbejdsklausuler i statslige kontrakter. Derfor vil Kontrolenheden i 2021 have fokus på følgende:

- ▶ Foretage kontroller, analysere, afholde kontrolopfølgingsmøder og sende afrapportering på overtrædelser.
- ▶ Færdiggøre en prioriteringsmodel for risikobaserede kontroller. Kontrolenheden kontrollerer en meget stor portefølje. Kontrolenheden er derfor nødt til at prioritere sine indsatser bedst muligt.
- ▶ Foretage kontroller på de bygge- og anlægsprojekter, der er udvalgt til ID-kort pilotprojektet.
- ▶ Udarbejde best practice for kontrol af arbejdsklausuler – og på længere sigt en best practice for udformning arbejdsklausuler.
- ▶ Færdiggøre Kontrolenhedens hjemmeside.
- ▶ Indgå i dialog med relevante aktører vedrørende udmelding om, at kontrollen af arbejdsklausuler skal være risikobaseret.

Kontrolenheden for Arbejdsklausuler

Telefon 40449885

kontrol@vd.dk

Find mere information på

vejdirektoratet.dk/kontrolenheden-arbejdsklausuler

Vejdirektoratet

Carsten Niebuhrs Gade 43

1577 København V

Telefon 7244 3333

vd@vd.dk

vejdirektoratet.dk